

ROSPA0067 – Berettyó-ártér Különleges madárvédelmi terület

© L&A Csabai

Mi az a Natura 2000?

A Különleges madárvédelmi területek (SPA) illetve Különleges természetmegőrzési területek (SCI) együttesen alkotják a Natura 2000-et, amely az Európai Unió természetvédelmi terület-hálózata. A Natura 2000 hálózat elsődleges szerepe a közösségi jelentőségű élőhelytípusok valamint növény- és állatfajok védelme.

Natura 2000-es terület a Berettyó-mentén

Napjainkra az alföldi térségeket kiterjedt szántóföldek jelenléte jellemzi. Az utóbbi évszázadok tájtalakító tevékenységei folytán a síkságra jellemző, a madarak számára optimális mozaikos élőhelyek összezsugorodtak. Az alsó Berettyó-mente egyike azoknak a tájaknak, amelyek még emlékeztetnek a hajdanvolt világra. A Berettyó folyó léfűződött holtágaival, együtt a környező kiterjedt gyepekkel igen értékes fészkelő- és táplálkozóhelyek a vadmadarak számára. A községi legelőkön ültetett akac csoportok ugyan emberkéz alkotta élőhelyek, mégis kiemelkedően fontosak természetvédelmi szempontból, ugyanis ezekben költ Bihar megye egyik legjelentősebb kékvércse-állománya.

A terület kezelése

A Környezetvédelmi és Erdészeti Minisztérium által ellenjegyzett gyámsági szerződés értelmében a Berettyó-ártér Különleges madárvédelmi terület kezelője a Milvus Csoport Egyesület. A Milvus Csoport egy madártani és természetvédelmi non-profit civil szervezet, és egyike az ország legelismertebb természetvédelmi szervezeteinek. 2003-ban kezdtük meg kutatási és védelmi tevékenységeinket a területen, és továbbra is nagy hangsúlyt fektetünk az itt található természeti értékek megőrzésére, ugyanakkor szem előtt tartjuk a helyi közösség fejlődésének szükségességét is.

© Paláitz Péter

A Berettyó-menti költőtelepek

Mintegy hét, a települések határában valamint a folyó árterében fekvő akac csoportban található fészkelőtelep, és ezek mindegyikében több madárfaj is költ.

A **kék vércse** a végeláthatatlan puszták jellemző sólyomfaja, és egyben az Alsó Berettyó-mente emblematikus madara. Költőterülete Közép-Európától a távolkeletig terjed, míg Romániában az ország dél-keleti illetve nyugati részén van jelen.

A térség egyetlen telepesen költő ragadozómadara. Nem készít saját fészket, a költéshez más madarak, jellemzően vetési varjak elhagyott fészkeire van szüksége. Mind a hét Berettyó-menti vetési varjú telepen költ néhány pár kék vércse. A viszonylag kis területen a fészkelőtelepek igen sűrűn, egymáshoz szokatlanul közel helyezkednek el, ami páratlan jelenség az egész térségben. Ez annál is inkább figyelemreméltó, mivel a múlt század második felében folytatott varjúirtási hadjáratoknak betudhatóan számos síksági vetésivarjú-telep megszűnt, és ennek hatására a térségben fészkelő kékvércse-párok száma is jelentősen lecsökkent.

A költési periódust követően a kék vércsek kóborolnak, azonban az éjszakákat több száz vagy akár ezer példány együtt tölti az erre kiválasztott fészkelőtelepekben, ahova a madarak hagyományosan, évről évre visszajárnak. A faj hosszútávú vonuló, a délnyugat-afrikai telelőhelyek felé szeptemberben-októberben indul el, és csak május elején tér vissza hozzánk.

A hím illetve tojó kék vércsek jelentősen különböznek egymástól. A hímek alapszíne a kekes-palaszürke, míg a tojók tarka, sötét-narancsbarna-drapp színekben pompáznak. A frissen kikelt fiókákat habfehér pihe borítja, melyet néhány hét alatt csíkos tollruha vált. A kék vércsek fő táplálékbaázisát a rovarok és rágcsálók alkotják, a vércsek tehát jelentős részt vállalnak a mezőgazdasági kártevők irtásából.

© Nagy Attila

© Melissa Ricquier

© Philip MacKenzie

© Luca Andrei Dabelean

A **vörös vércse** a kék vércse közeli rokona. Az egerészölyv mellett a leggyakoribb európai ragadozómadár. Romániában is igen elterjedt, a síkságtól a magashegységig mindenütt előfordul, ahol nyílt területeket talál. A kék vércsekhez hasonlóan többnyire varjúfélék elhagyott fészkeiben, valamint természetes faodvakban költ. Főként rágcsálókkal táplálkozik. Rokonával ellentétben csak részleges vonuló, a nálunk élő állomány egy része télen is kitart.

A **vetési varjú** főként tömeges jelenlétével hívja fel magára a figyelmet. A fészkelőtelepeken együtt költő párok száma több tíz vagy akár néhány ezer is lehet, míg vonulásban illetve télen, az északra hozánk érkező állományokkal feldúsulva hatalmas csapatokat alkot. A köztudattal ellentétben mezőgazdasági szempontjából nem kártevő, sőt a költési periódusban kifejezetten hasznos, hiszen fiókáit különböző, a növénytermesztésben károsnak minősülő férgekkel, lárvákkal, rovarokkal, rágcsálókkal eteti.

Az **erdei fülesbagoly** egyike a nálunk leggyakoribb éjjeli ragadozómadár-fajoknak. Életmódját tekintve állandó illetve részleges vonuló, a téli nappalokat csapatokban töltő baglyok egy része északi vendég. Többnyire varjak és szarkák elhagyott fészkeiben költ. Főleg mezei pockokkal él, melyekre mezőgazdasági területeken vadászik. A szakmánya meg nem emésztett részeit (szőr, csont) köpetek formájában visszaöklendezi.

Romániában az összes nappali és éjjeli ragadozómadár védett! A vetési varjú vadászata február 1. és július 31. között tilos!

További információkért tekintse meg honlapunkat (www.milvus.ro) illetve keresse meg egyesületünket e-mailen (luncabarcaufui@milvus.ro) vagy telefonon (0265-264726) keresztül!

Jelen kiadványt „Az Álcisi-völgy és a Berettyó-ártér, a kék vércse védelmének érdekében kijelölt Natura 2000-es területek” pályázat keretén belül, a **Milvus Csoport Egyesület** adta ki. A pályázatot a **MOL Románia** és a **Polgár-Társ Alapítvány** támogatta. A kiadvány tartalma kizárólag a szerző véleményét tükrözi. A Támogatók nem vonhatóak felelősségre a kiadványban szereplő információk felhasználásáért.

Partner: Bihar megyei Környezetvédelmi Ügynökség